

Dabas lieguma „Ļubasts” dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupas pirmās sanāksmes

Protokols

2014. gada 24. oktobrī, Daugavpils novada domē (Rīgas ielā 2, Daugavpils)

Sanāksmes sākums plkst. 10:00

Sanāksmi vada: Edgars Rudāns, Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālā administrācija, vecākais valsts pārstāvis

Protokolē: Daina Lakša, projekta Nr. 1-08/172/2014 asistene/pasākumu vadītāja

Piedalās: 5 dalībnieki (skat. protokola 1. pielikums)

Saīsinājumi: BVZ –bioloģiski vērtīgi zālāji, DAP – dabas aizsardzības plāns, DND – Daugavpils novada dome, DU -Daugavpils Universitāte, LVAF – Latvijas vides aizsardzības fonds, UG –uzraudzības grupa

E. Rudāns atklāj sanāksmi un dod vārdu projekta „Dabas aizsardzības plāna izstrāde un uzsākšana dabas liegumam „Ļubasts”” vadītājai J.Bārai.

J. Bāra stāsta par paveiktajiem darbiem plāna izstrādes laikā – eksperti iesnieguši starpatskaites, arī hidrologi praktiski ir pabeiguši darbu un dati līdz ziemai būs gatavi. Norāda, ka no ekspertu starpatskaitēm salikts pirmais plāna uzmetums.

J. Bāra prezentācijā īsi raksturo liegumu un DAP nozīmi tā aizsardzībai. Norāda, ka dabas aizsardzības plāna izstrādes procedūru nosaka 2007. gada Ministru Kabineta noteikumi Nr. 686. Iepazīstina klātesošos ar plāna izstrādes kārtību, par veicamajiem un jau paveiktajiem uzdevumiem.

G. Novika jautā par plāna izstrādes termiņiem. **J. Bāra** atbild, ka projekts noslēdzas decembra beigās. LVAF ir informēts, ka līdz projekta beigām visas aktivitātes nepaspēs veikt; LVAF uzsvēris, ka galvenais pētījumi un dati un ir iespējama projekta pagarināšana. Turpinot prezentāciju **J. Bāra** norādot plāna izstrādē pieaicinātos sugu un biotopu ekspertus. Norāda lieguma teritorijā konstatētās dabas vērtības – uzsverot galvenās. Uzskaita lieguma teritorijā esošos biotopus. Norāda uz ornitologa viedokli, ka ezers, tagadējā stāvoklī ir piemērots aizsargājamajiem putniem, jo tie veido puspeldošas ligzdas, bet barojas ārpus ezera.

G. Novika jautā, kad hidrologi sāka veikt pētījumus. **J. Bāra** atbild, ka augustā. **G. Novika** komentē, ka šādā gadījumā nevarēs uztaisīt mērījumu gada griezumam. **J. Bāra** skaidro, ka hidrologi izmantos vecos mērījumus vai arī, ja projektu pagarinās, mērīs pavasarī.

J. Bāra prezentācijā turpina stāstīt par liegumā konstatētajām putnu sugām – putnu saraksts garš, bet „top” sugas ir melnais un baltspārnu zīriņš.

Tālāk **J. Bāra turpina** par ezera hidroloģiju. Piemin, ka hidrologi atskaitē apskatījuši arī ezera hidroloģijas vēsturi, kas ir mainījies gadu laikā. Kā interesantu faktu min, ka kā mazās upītes – Šoltupe un Užupe kādreiz ezerā ietecējušas katra atsevišķi, bet tagad Užupe ietek ezera slīkšņā, Šoltupē un vairs neietek kā atsevišķa upe. **G. Novika** precizē kura ir Šoltupe. Notiek diskusija ezera ietekām, iztekām un apkārt esošo grāvju sistēmu, par to no kurienes ciematā nāk ūdens.

J. Uljans jautā vai ekologi ir rēķinājuši normālo ezera sezonālo līmeni **J. Bāra** atbild, ka to varētu pajautāt hidrologiem; ka hidrologi jau teikuši, ka ūdens līmenis ir nepietiekams, tāpēc notiek strauja aizaugšana ar augiem, aizaug spogulis un notiek straujāka eutrofikācija un dūņu nogulsnešanās. Piemin, ka 1967. gadā ezera ūdens līmeni samazināja par metru un šobrīd aizaugums ar niedrēm jau ir 15 %, bet elšveidīgo aizaugums tik liels, ka atklāta ūdens gandrīz vairs nav. **G. Novika** jautā vai pēc 40 gadiem ezera vietā būs vairs tikai purvs. **J. Bāra** izsaka viedokli, ka būs zāļu purvs. **J. Uljans** atbild, ka 72 gadā ezeram bija 60 ha platība, bet šobrīd 50 % jau ir pārpurvojies.

G. Novika jautā, ko var darīt, lai saglabātu šo dabas liegumu. **J. Bāra** atbild, ka viens no variantiem ir atsūknēt dūņas, bet hidroekologs A. Škuts ir iebildis, ka tādā gadījumā pacelsies smagie metāli, kas ietekmēs ekosistēmu, augi ies bojā un būs pūstošā masa, kas piesārņos ezeru. Arī saldūdeņu biotopu eksperts U. Suško komentējis, ka tādā gadījumā veidojas nedabīgs ezera profils. Kā vienu no variantiem Suško minējis Engures ezera piemēru, kurā pa gabaliem tiek griezta niedru slīkšņa, bet tas ir dārgi. Hidrologu versija ir uztaisīt polderu sistēmu, kas pavasarī neļautu aplūst ciematam, bet vasarā neļautu atpūst ūdenim no ezera, saglabājot augstāku ūdens līmeni. Vēl kā iespēju min kanāla iztīrīšanu, kā rezultātā ūdens pavasarī ātrāk notek. Jautā E. Rudāna viedokli. **E. Rudāns** izsaka viedokli, ka viennozīmīgi jāliek slūžas. Visi piekrīt. **J. Uljans** norāda, ka iztekas galā jau izveidojies dabisks sliekšnis no sanesām. **G. Novika** piekrīt, ka tas aiztur jau tā mazo ūdens daudzumu ezerā. **J. Uljans** min, ja atjaunotu 72 gadā izveidoto projektu, tad ūdens līmenis ezerā samazinātos par metru.

Notiek diskusija par to no kurienes notiek ūdens aplūšana. **E. Rudāns** jautā vai aplūšana notiek no kanāla. **J. Uljans** skaidro, ka no Šoltupe ezeram pienes tikai 0,5 % no ietekošā ūdens, pārējais pienāk no Līksnas upes. Tiek runāt par teritorijām un ceļiem, kas aplūst palu laikā.

G. Novika jautā par ūdens kvalitāti ezerā un tā apkaimē. **J. Uljans** komentē, ka no 2008. gada mērījumiem DU hidroekologiem jābūt ezera ūdens ķīmiskajiem mērījumiem. Vērš uzmanību uz atkritumu apsaimniekošanas problēmu Lūbastes ciemā - apsaimniekošana notiek sezonāli - tikai vasarā, pavasarī atkritumi netiek

savākti, ka atkritumu konteineri paši mazākie. Tā kā ciems ir kooperatīva (juridiska persona) līgums par atkritumu apsaimniekošanu ir kopējs visiem ciemata iedzīvotājiem un tas ir sezonāls. Piemin, ka kooperatīvam šobrīd ir jauns vadītājs.

G. Novika jautā vai kooperatīva vadītājs tika aicināts uz DAP izstrādes sanākumi. **J. B** atbild, ka liegumā esošo zemes īpašniekiem tika nosūtītas uzaicinājuma vēstules uz informatīvo sanākumi, no sešiem atbildēja tikai viens, piezvanot. Tāpat arī pašvaldība aicināja. Piemin, ka projekta ietvaros paredzēta tikšanās ar ciemata iedzīvotājiem.

E. Rudāns jautā vai ir mērīts esošais sanesu slānis. Cik daudz dūņu ir līdz minerālgruntij. **J. Bāra** atbild, ka pajautās hidrologiem. **J. Uljans** komentē, ka hidrologi šo informāciju nav atraduši, šādu datu nav. **E. R** ieilst, ja būtu zināms, kādā periodā dūņas sakrājušās, varētu izrēķināt cik ilgā laikā ezers aizaugs. **J. Bāra** komentē, ka aizaugšanas ātrums palielinās, palielinoties aizaugšanas laukumam.

G. Novika jautā no kura laika ir vasarnīcas. **J. Uljans** skaidro, ka vasarnīcas sāka celt no 70. Gadiem reizē ar meliorācijas sistēmu. Piebilst, ka šis projekts tika atļauts, tikai tāpēc, ka bija plānots HES projekts. Kā identisku piemēru min Rīgas HES un tam leļpus esošos dārziņus. **E. Rudāns** piebilst, ka Ļubasta teritorija jau vēsturiski vienmēr ir applūdusi. **J. Uljans** norāda uz to, ka šobrīd daži vasarnīcu iedzīvotājiem ciems ir pastāvīgā dzīvesvieta, lai gan vienu brīdi bija aizliegums deklarēties vasarnīcu ciematos. Šobrīd ir atļauts būvēt pat kapitālbūves. **E. Rudāns** ka, var būvēt pat aplūstošās teritorijās un apdrošināšanas kompānijas pat sedz kompensācijas izdevumus. **J. Uljans** skaidro, ka šādā gadījumā, vasarnīcas iedzīvotāji plūdu laikā uz mēnesi tiek atrauti no visām komunikācijās, tāpēc pieprasa pašvaldībai nodrošināt pretplūdu pasākumus.

G. Novika min, ka būtu labi, ja dabūtu ūdens kvalitātes rādītājus. **J. Uljans** bilst, ka šādi mērījumi ir no 2007. gada, jo pat piedalījies ūdens veikšanā no Kraujas līdz Dvieteī. **J. Bāra** bilst, ka šajos mērījumos nebūs smago mērījumu. **J. Uljans** skaidro, pietiktu ar N mērījumiem, lai pateiktu aizaugšanas intensitāti. **J. Bāra** jautā cik maksā ūdens kvalitātes mērījumi. **J. Uljans** norāda, ka nepilnā analīze, ar pieciem pamatdatiem, nav pārāk dārga. **G. Novika** komentē, ka attiecīgi no šiem mērījumiem varētu arī plānot tālākos pasākumus.

J. Uljans ierosina, ka būtu labi, ja izietu hidrotīkla apskati cauri ciemam, jo liela daļa iz aizbēruši iekšējos novadgrāvjus. Piemin, ka iekšējais ciema hidrotīkls ir ļoti smalks. **J. Bāra** jautā vai zem zemes ir drenu sistēma, **J. Uljans** atbild, ka nav. Tiek apspriests meliorācijas likums.

J. Bāra norāda, ka joprojām tiek gaidīta hidrologu turpmāko atskaiti, un jautā klātesošajiem, ko tie gribētu vēl uzzināt no hidrologiem.

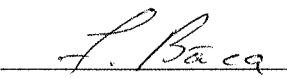

G. Novika komentē par plāna uzmetumā sarakstīto likumdošanu, norādot uz to, ka būvniecības likums jāsvisīro ārā. Arī par meliorāciju – vairs nav neviena spēkā esošs likums. Notiek diskusija par Meliorācijas un Būvniecības likumu.

G. Novika iesaka ierakstīt arī koku ciršanas noteikumus, kas attiecas uz ārpus meža esošiem kokiem. Jautā vai lieguma teritorijā ir ārpusmeža koki. **J. Uljans** min situāciju, ka pēc fakta var būt ārpus meža koks, bet pēc zemes dienesta datiem tas neparādās.

G. Novika jautā cik daudz uz liegumu attiecas zemes dzīļu izmantošanas noteikumi. Secina, ka jāņem ārā no plāna.

J. Bāra jautā galvenos ieteikumus ekspertiem, kamēr vēl ar viņiem ir līgumattiecības. **E. Rudāns** izsaka iespēju, piedāvāt kādam DU studentam uztaisīt bakalaura darbu par ezera dūņu mērījumiem. **J. Uljans** jautā vai Latvijā ir tādas tehnoloģijas un aprīkojums ar ko to nosaka. Piemin, ka Skuķu ezerā ir mēģināts atjaunot 30 gadu hidroloģisko režīmu. Min arī ārvalstu piemēru (Zviedrijas vai Nīderlandes), kurā ezera atjaunošanai, no ezera iztīra visas dūņas, tādējādi radot ezeru no jauna, arī ezera floru un faunu. Šādā gadījumā jāregulē O₂, PH līmeni, lai augi iesaugtu un mikroorganismi iedzīvotos. Nepieciešama stacija, kas automātiski regulē visus ūdens parametrus. Tas ir ļoti dārgi un atmaksājas, tikai tad, ja blakām ir dūņu pārstrādes rūpnīca, kas no sapropeļa ražo mēslojumu. Šādā gadījumā nepieciešamas lielas investīcijas. **E. Rudāns** iesaka salīdzināt abu ezeru –Lubasta un Skuķu ezeru rezultātus.

J. Bāra slēdz oficiālo daļu un pateicas klātesošajiem par dalību un veltīto laiku.

 / J. Bāra /
 / D. Lakša /